

RPD o propozycjach zmian w systemie edukacji

Wszelkie zmiany dotyczące ustroju szkolnego powinny być przeprowadzane z niezwykłą rozważą oraz w tempie umożliwiającym dokonanie pogłębionej analizy skutków proponowanych rozwiązań - uważa Rzecznik Praw Dziecka. - Z niepokojeniem obserwuję, że działania resortu w tym zakresie nie pozwalają na rzetelną ocenę następstw proponowanych rozwiązań systemowych - pisze Marek Michalak w opinii do projektu ustawy *Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe i ustawy - Prawo oświatowe.*

W opinii przekazanej Minister Edukacji Narodowej Annie Zalewskiej, Rzecznik zwraca uwagę, że wszelkie daleko idące zmiany w edukacji powinny być poprzedzone szczegółowymi badaniami.

- Badania takie nie zostały przedstawione opinii publicznej, stąd można domniemywać, że nie zostały one zrealizowane - uważa Marek Michalak.

Gimnazja miały sens

Rzecznik zauważa, że gimnazja wypracowały metody pracy z dorastającą młodzieżą. Z raportu PISA badającego kompetencje 15-latków wynika, że Polska osiągnęła jedną z najwyższych pozycji na świecie, jeśli chodzi o przyrost liczby uczniów z najlepszymi wynikami edukacyjnymi. W rankingu globalnym nasi uczniowie sklasyfikowali Polskę na 14. miejscu. 15-latkowie zdobyli 1. miejsce w Unii Europejskiej w matematyce (ex aequo z Holandią, Estonią, Finlandią). W dziedzinie czytania ze zrozumieniem i interpretacji tekstów Polska ma 1. miejsce w Unii (ex aequo z Finlandią i Irlandią) i 10. miejsce na świecie. Rozumowanie w naukach przyrodniczych - 3. miejsce w UE i 9. na świecie.

Badania umiejętności uczniów w ramach Programu PISA towarzyszą polskim reformom systemu oświaty od pierwszego pomiaru w 2000 r., kiedy to system szkolny oparty był na ośmioklasowej szkole podstawowej i czteroletnim liceum. Okazało się wówczas, że aż 23 proc. absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej nie dysponowało umiejętnością czytania i interpretacji tekstu na satysfakcjonującym poziomie. W 2003 roku, gdy badaniami objęty został drugi rocznik nowoutworzonych gimnazjów, zmniejszył się odsetek uczniów z najniższymi umiejętnościami. Wydłużenie o rok jednolitego kształcenia ogólnego zaowocowało lepszymi wynikami.

Jednym z ważnych argumentów przemawiających za utworzeniem gimnazjów było zapewnienie spokojnego środowiska szkolnego małym dzieciom. Obecnie wskazaniem do powrotu do dawnego systemu edukacji jest twierdzenie, że dzieci w trudnym wieku wyrywa się ze znanego im środowiska, co powoduje dodatkowe problemy wychowawcze.

- Argument ten nie znajduje uzasadnienia, gdyż statystyki jednoznacznie pokazują, że gimnazja lepiej sobie radzą z problemem agresji i przemocy rówieśniczej niż szkoły podstawowe – uważa RPD.

Może to sugerować, że szkoły podstawowe nie dość dobrze potrafią rozwiązywać problemy wychowawcze. Wzrost liczby dzieci w tych placówkach na pewno nie będzie sprzyjał ich rozwiązywaniu, a wręcz przeciwnie – stanie się naturalnym czynnikiem je pogłębiającym.

Niebezpieczne tempo zmian

Marek Michalak uważa również, że zagrożeniem związanym z przebudową w takim tempie ustroju szkolnego może być zaburzenie poczucie bezpieczeństwa uczniów związane z niepewnością wywołaną tak ogromnymi, i nie do końca jasnymi zmianami.

- Niepewność dzieci będą wzmagały obawy dorosłych - rodziców i nauczycieli, a cała ta sytuacja nie może pozostać bez wpływu na atmosferę w szkole i jakość jej pracy – przekonuje RPD.

Rzecznik przypomina, że psychologowie jednoznacznie wskazują, że poczucie bezpieczeństwa powinno być filarem w tworzeniu warunków do harmonijnego rozwoju każdego dziecka, a także podkreślają, że skutkiem towarzyszącego dziecku lęku mogą być zachowania agresywne.

Niekonstytucyjne zapisy

W opinii skierowanej do MEN, Rzecznik zwraca także uwagę, że w wyniku zmian w systemie edukacji, uczniowie, którzy jesienią 2017 roku trafią do I i VII klasy szkoły powszechnej, będą pierwszymi rocznikami, które rozpoczną naukę według nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego. Jednocześnie uczniowie pozostałych roczników będą kontynuować rozpoczęty cykl nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjach. Oznacza to, że w roku szkolnym 2019/2020 do liceów, techników i szkół branżowych trafi podwójny rocznik uczniów – po VIII klasie szkoły powszechnej i III gimnazjum (a biorąc pod uwagę daty urodzenia dzieci są to trzy roczniki: 2003, 2004 i 2005). W tej sytuacji, nawet przy najlepszej organizacji pracy szkół, klasy będą musiały być bardzo liczne, a dostęp do wymarzonych szkół bardzo utrudniony.

- W tym kontekście proponowane w przepisach wprowadzających ustawę Prawo oświatowe rozwiązania mogą być uznane za niekonstytucyjne, naruszające art. 32 i 70 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, gwarantujący wszystkim obywatelom równe traktowanie i równy dostęp do wykształcenia – uważa RPD.

Szczegółowe uwagi i propozycje do projektu ustawy Rzecznik Praw Dziecka będzie zgłaszał w trakcie dalszych prac. W jego opinii, obecnie dokonanie całościowej oceny nie jest możliwe z uwagi na brak szczegółowych propozycji rozwiązań (m.in. projektów aktów wykonawczych do ustawy).

[Wystąpienie Rzecznika Praw Dziecka do Minister Edukacji Narodowej Anny](#)

[Zalewskiej](#) [1]

Komentarz Rzecznika Praw Dziecka Marka Michałaka:

„Podstawą myślenia o edukacji zawsze musi być dziecko. W związku z tym powinna być ona traktowana raczej jako proces, w trakcie którego doskonali się program kształcenia, buduje relacje z uczniem (bardzo ważny element kształtowania jego kompetencji społecznych), wzmacnia potencjały, stawia na szkolną samorządność, jako podstawę społeczeństwa obywatelskiego. Działania o charakterze

RPD o propozycjach zmian w systemie edukacji

Opublikowane na Rzecznik Praw Dziecka (<http://brpd.gov.pl>)

---

rewolucyjnym nie sprzyjają budowaniu powyższych wartości”

Adres URL źródła: <http://brpd.gov.pl/aktualnosci-wystapienia-generalne/rpd-o-propozycjach-zmian-w-systemie-edukacji>

Odnośniki: [View the full image](#) [2]

[1] http://brpd.gov.pl/sites/default/files/wyst_2016_10_06_men.pdf

[2] http://brpd.gov.pl/sites/default/files/c_avava_21076921_5.jpg